

administrative inddeling, som selvsamme DHF må have udgivet omtrent samtidig med nærværende bog.

Det tredje hovedafsnit i bogen har en noget anden karakter end de to andre. Man følger her trykningsprocessens forskellige faser i korte, konkrete og håndbogsagtige, men ingenlunde tørre afsnit. Begyndere får besked om antikva og grotesk, om punkt og cicero og skydning og meget mere, som før kun gamle rotter i faget kunne vigte sig med. Men godt at vide er det da, proportionsproblemet ufortalt.

Ved den samlede bedømmelse trænger sammenligningen med Johan Hvidtfeldts 30 år gamle vejledning sig uvægerligt på, og i forhold til den er det i hvert fald et plus, at vejledningen nu står som særskilt publikation i sit eget værd. Til kreditsiden hører også introduktionen til den lokalhistoriske debat og åbningen af de muligheder, der i dag byder sig inden for illustrationsteknik og trykning. Det helhedspræg og den mere målbevidste og personlige holdning, der kendetegner Hvidtfeldts tekst, må man imidlertid undvære. Og Hvidtfeldts synspunkter på lokalhistorie er den dag i dag ingenlunde overflødig læsning.

Den nye bog er en anden vejledning end Hvidtfeldts. Dens anvisninger ligger for en stor del på et mere overordnet niveau, et stykke over bordhøjde i det lokalhistoriske værksted. Mere end en egentlig vejledning er den blevet en første all round orientering i den verden, man begiver sig ind i, når man vil skrive lokalhistorie, og som sådan er den nyttig og kan anbefales enhver lokalhistorisk forfatter in spe. Skal vi blive i værkstedsbilledet, så har amatøren nok fået sig et brugbart stykke værktøj, men der er stadig plads til grej i kassen.

Harry Christensen

HARRY HAUE, ELLEN NØRGAARD, VAGN SKOVGAARD-PETERSEN OG JOHNNY THIEDECKE: Skolen i Danmark fra 1500-tallet til idag. Herning, Systime, 1986. 224 s. Ill. 168 kr.

Bogen er et materiale til historieundervisning. Niveauet er ikke anført, men indhold og udformning viser, at der er tænkt på gymnasie- og voksenundervisning. Den er et godt eksempel på den type emnehæfter, der kom frem i 1970'erne. I et indledende afsnit på 63 sider med illustrationer giver tre af forfatterne en fremstilling af periodens danske skolehistorie. Hovedafsnittet er et kronologisk og tematisk ordnet kildeudvalg på 143 sider. Dertil kommer forslag til arbejdsopgaver, litteraturliste og stikordsregister.

Emnet, dansk skolehistorie, er valgt for at give elevernes skoleerfaring et historisk perspektiv. Bogen bygger således på en erfaringspædagogisk idé. Elevernes interesse skal fanges med et indhold, som angår deres egen hverdag, og som de derfor kan tale med om. Samtidig er det et emne, som vurderet i et større samfundsmæssigt perspektiv er væsentligt. Skolen må formodes at have haft stor betydning for børn og unges socialisation. Et blik på litteraturlisten viser, at skolehistorie er et forsømt område i dansk kulturhistorie. Større samlede fremstillinger eksisterer ikke – nærmest kommer Joakim Larsens bøger fra århundredskiftet om folkeskolen. Man må ty til spredte monografier og fremstillinger af enkelte skolers historie. Også af den grund er »Skolen i Danmark« en kærkommen bog.

Den kan benyttes som håndbog langt ud over det undervisningsområde, som den er beregnet til.

Dens fyldige fremstilling er trods håndfast disponering og forfatterens utvivlsomme kompetence lidt inhomogen. *Johnny Thiedecke*, der er gymnasielærer, tager sig af afsnittet 1500-1814. Han applikerer tidens danske skolehistorie på en bred dansk og international, samfundsmæssig og ideologisk baggrund. *Vagn Skovgaard-Petersen*, professor ved Institut for dansk Skolehistorie på Danmarks Lærerhøjskole, giver en lidt snævrere og mere specifik skolehistorisk redegørelse for tiden fra 1814 til 1920. Det kan måske begrundes med, at de store omvæltninger i midten af forrige århundrede ikke – som han skriver – synes at have givet anledning til det normskift i skolen, man kunne have ventet. *Ellen Nørgaard*, lektor ved Institut for dansk Skolehistorie, behandler 1920-1958 og 1958 til idag. Ligesom Thiedecke tilstræber hun en integration af skolehistorien og samfundsudviklingen i almindelighed. Periodernes livlige debat og hastige udvikling i skolens struktur og indhold med henblik på demokratisering er svær at holde styr på i den korte form. Fremstillingen virker her og der lidt staccato.

Kilderne, som for de ældres vedkommende er bearbejdet sprogligt, så eleverne kan læse dem, er velvalgte og væsentlige. Den fjerde mand på titelbladet, gymnasielæreren *Harry Haue*, har udvalgt kilderne til folkeskolens udvikling 1814 til 1920. Afsnittene om skolens struktur er domineret af love og bestemmelser. Skolens indhold er belyst ved et udbud af artikler, skoleskemaer og uddrag af undervisningsmateriale og læseplaner for faget historie. Lærernes og elevernes forhold skildres i bl.a. erindringer og anden litteratur, som kredser lidt vel meget om lærerstandens lave sociale status og sadistiske tilbøjeligheder og elevernes manglende forståelse for indholdets relevans. Myten om skoletiden som et forsømt forår hviler urimeligt tungt i både forskeres og meningmands forestillingsverden.

Det er en stor mundfuld, denne udmærkede bog serverer for gymnasieelever. Redaktionen foreslår da også, at den kan benyttes partielt enten til arbejde med udvalgte perioder eller tematisk til arbejde med bestemte skoleformer over længere forløb. Arbejdsopgaverne er en række overordnede og mere konkrete problemstillinger, som især angår grundskolens udvikling som folkelig institution og gymnasiets som middelstandens eliteskole.

Finn Løkkegaard

BJØRN OCHSNER: *Fotografer i og fra Danmark til og med år 1920 I-II.*

Landsudvalget for indsamling og bevaring af fotografier og dokumentarfilm. Kbh., Bibliotekscentralens forlag, 1986. 924 s. 947,30 kr.

Inden for de seneste år har der været foretaget en landsdækkende indsamling af gamle fotografier med det resultat at der på arkiver, museer og biblioteker nu findes millioner af fotografier fra midten af forrige århundrede til i dag. Det kan i denne forbindelse være værd at notere en lille bog af Hans Berggreen der er en »langt fra dækkende« fortegnelse over nogle private og offentlige billedsamlinger, men som alligevel omtaler og beskriver 154 (Hans Berggreen: *Billedsøgning*. Hvor finder jeg billedet? Landsudvalget for indsamling og bevaring af fotografier og dokumentarfilm. Kbh., 1986). Berggreens bog kommer langt omkring fra Det